

Beheer vrouwelijk reewild

100% afschotrealisatie van essentieel belang

Reeën leven in ons land in een door de mens gemaakt landschap. Ze voorzien in hun levensbehoefte in een door hen gekozen leefgebied. Waar de kwaliteit van het leefgebied hoog is zijn er veel, waar dat gering is leven er weinig. Waar de kwaliteit te marginaal is, leven ze niet. En waar barrières zijn, zoals bebouwing of (snel)wegen, ontstaan gescheiden leefgebieden. In dit artikel gaan we in op de wisselwerking tussen de reewildpopulatie en het landschap.

Foto: Michael Migos

Het gedrag van reeën is sterk afhankelijk van het landschap waarin ze leven. In het bos gedragen reeën zich anders dan in een coulissenlandschap en ook weer anders dan in bijvoorbeeld een polder-, moeras- of duinlandschap. Binnen een leefgebied met verschillende landschapstypen kunnen reeën zich dus totaal anders gedragen. Daarnaast passen reeën zich aan het menselijk terreingebruik aan. Landbouw, recreatie en terreinbeheer zijn daarbij het meest bepalend. In een gebied met maïsteelt en vrije recreatie gedragen reeën zich anders dan in een gebied met afwisselende teelten en gestructureerde recreatie. Tenslotte passen reeën hun gedrag aan de populatiedichtheid aan. Als er weinig dieren zijn, is de concurrentie gering en

kan een ree gebruik maken van een groot gebied.

Dominantie

Als het aantal reeën toeneemt, zien de dieren zich door toenemende concurrentie genoodzaakt om van een kleiner gebied gebruik te maken. De onderlinge dominantie wordt dan bepalend (dominantiedruk). De sterkste reeën bezetten de beste plaatsen, de minst dominante (jonge) reeën de slechtste plaatsen. Als de aantallen nog verder toenemen, kost het de minder dominante reeën steeds meer moeite om hun soortgenoten te vermijden. De zoektocht naar leefruimte en voedsel wordt steeds moeilijker, waardoor de lichamelijke gesteldheid van de reeën achteruit gaat en het aantal verkeersslachtoffers

toeneemt. Sterfte door dominantiedruk vindt voornamelijk plaats onder de jonge dieren, waardoor de aanwas per reeëit geen twee kalveren maar gemiddeld één kalf zal bedragen. Reeën uit de randen van het bestaande leefgebied zullen zich proberen te verspreiden over het omliggende gebied. Op deze manier hebben reeën in de afgelopen 60 jaar bijna heel Nederland bevolkt. De groei van de populatie gaat nog steeds door.

Hoogste prioriteit

Om de populatiegroei van reewild te beperken moet de aanwas omlaag. Dit kan alleen door het vrouwelijke wild effectief te beheren. Hoogste prioriteit bij het reeënbeheer heeft dus het beheer van geiten, smalreeën en geitkalveren. Het afschot dient evenwichtig te worden

verdeeld over de kalveren en jaarlingen (50%) en de jonge, volwassen en oude dieren (50%). Bij deze laatste groep dient het grootste aandeel jong (2-4 jaar), een beperkt aandeel volwassen (5-8 jaar) en een klein aandeel oud (9 jaar en ouder) te zijn. Dit in overeenstemming met de sociale structuur en de leefwijze van reeën. Bij een afschot-toewijzing van 100 reeën in een geslachtsverhouding 1:1 betekent dat:

- 25 geitkalveren en smalreeën
- 25 bokkalveren en jaarlingbokken
- 25 geiten
- 25 bokken

Afschotrealisatie

Als het afschot van de mannelijke dieren voor 75% wordt gerealiseerd wordt heeft

dat tot gevolg dat, in een evenredige verdeling, de aantallen met 3 jaarlingbokken en 9 bokken toenemen ten opzichte van voorzien. Als het afschot van de vrouwelijke dieren voor 75% wordt vervuld, houdt dat in dat er ook 12 vrouwelijke reeën extra in het leefgebied blijven. Bij een evenredige verdeling zijn dat 3 smalreeën en 9 geiten. Als je ervan uitgaat dat de aanwas minimaal 1 kalf per smalree/geit bedraagt zijn er het volgende jaar 3 smalreeën en 6 geiten + 9 kalveren = 18 reeën meer dan voorzien!

Populatiegroei

De essentie van dit verhaal is dat achterblijvend afschot bij vrouwelijk reewild extra sterk doorwerkt op de

De effectiviteit van een afschotperiode hangt nauw samen met het landschapstype

Hoogste prioriteit bij het reeënbeheer heeft het beheer van geiten, smalreeën en geitkalveren

Foto: Erik de Jonge

populatiegroei. Hierdoor nemen de dichtheden en de verspreiding toe op die plaatsen waar nog nieuw leefgebied beschikbaar is. Dit leidt tot een populatie met veel sterfte door dominantiedruk, extra valwild, dieren met lage gewichten en een marginale conditie. 100% realisatie van de afschottoewijzing van geiten, smalreeën en geitkalveren in het gehele leefgebied is dus van essentieel belang. Als er ergens geen afschot wordt gepleegd, moet in de regel op andere plaatsen meer worden gerealiseerd. De vraag is of dat praktisch wel kan, zeker als het om grotere gebieden en aantallen gaat.

Afschotperioden

Ook is de vraag relevant of de huidige afschotperioden wel de juiste zijn om de afschottoewijzing te kunnen realiseren. De effectiviteit van een afschotperiode hangt nauw samen met het landschapstype. In bijvoorbeeld een aaneengesloten bosgebied verschilt de meest effectieve periode (september-oktober) met die in een open gebied met veel akkerbouw (februari-april). Beide (en nog meer landschapstypen) kunnen echter voorkomen in een leefgebied. Afschotperioden, gebaseerd op de voorkomende landschapstypen in een leefgebied, bieden hiervoor een oplossing.

Weidelijkheid

Ten slotte kan men de vraag stellen wat weidelijk is.

Op hoofdlijnen zijn de volgende inzichten van belang:

- Een beslagen smalree of geit is drachtig vanaf de bronst in de zomer tot in de lente;
- Vanaf de bronst tot in december is de kiem in rust;
- Vanaf de nawinter tot de lente groeien de embryo's snel;
- Vanaf de lente tot het volgend voorjaar zijn de kalveren in hoge mate afhankelijk van de geit;
- Predatie vindt voor het grootste deel plaats onder de kalveren. Daarnaast onder de onervaren jaarlingen en jonge dieren. De soort is daarop ingesteld;
- Predatie vindt het gehele jaar plaats in gebieden waar nog grote roofdieren zijn;
- Bij toenemende dichtheden gaat de algehele gesteldheid van reën achteruit.

Per leefgebied dient op basis van landschapstypen, terrein-gebruik en populatiedynamiek bepaald te worden hoe, waar en wanneer er afschot verricht kan worden. Daarbij moet 100% realisatie van de afschottoewijzing voor vrouwelijk reewild het uitgangspunt zijn. ■

Foto: Erik de Jonge